

Näringsutskottets betänkande

1983/84:44

om vissa kolfrågor (prop. 1983/84:100 delvis, prop. 1983/84:158 delvis)

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1983/84:100 bilaga 14 (industridepartementet) punkt E 1 (Statens energiverk) moment 1,

dels proposition 1983/84:158 om vissa kolfrågor, bilaga 1 (industridepartementet),

dels – i berörda delar – tre motioner som har väckts med anledning av den sistnämnda propositionen,

dels – helt eller delvis – fem motioner från allmänna motionstiden om kolförbrukning och kolförsörjning.

Företrädare för Svenska värmeverksföreningen har inför utskottet lämnat upplysningar i anslutning till regeringens förslag om principer för bidragsgivning ur kolmiljöfonden. Föreningen har också överlämnat en promemoria i ämnet samt förteckningar över värmeverk med koleldning (*bilaga 1*, s. 36) och värmeverk utförda för alternativa bränslen (*bilaga 2*, s. 37).

Sammanfattning

Utskottet anser att regeringens förslag till riktlinjer för en fortsatt kolintroduktion ligger väl i linje med fastställda mål för energipolitiken. Det är anpassat till de senaste årens utveckling och grundas på de tekniska och ekonomiska möjligheterna att, i det tidsperspektiv propositionen omfattar, ersätta olja med inhemska bränslen. Utskottet tillstyrker därmed förslaget om en försiktig introduktion av kol upp till en användningsnivå av 3–4 miljoner ton kol år 1990 men understryker att utskottet inte uppfattar denna förbrukningsnivå som ett mål utan som en möjlig, från energipolitisk synpunkt acceptabel övre gräns för användningen. En förutsättning för utskottets tillstyrkan är att de koleldade anläggningarna är godtagbara från miljösynpunkt.

I olika reservationer utvecklas avvikande uppfattningar. Ett energi- och miljöpolitiskt grundat avslagsyrkande kombineras med krav på prioritering av inhemska bränslen och energihushållning framför kolanvändning (c). Regeringens förslag godtas, med starka förbehåll, som absolut maximum men under motstånd mot att kol används för överbryggnings mellan olja och

inhemska bränslen samt med förord för naturgas som importersättning för olja (vpk). En mera dämpad förbrukningsutveckling bedöms sannolik med hänsyn till de miljö- och beskattningskrav som föreslås gälla för kolanvändningen (m).

Utskottet delar regeringens uppfattning att den fortsatta kolintroduktionen skall kunna styras aktivt så att den står i överensstämmelse med de energipolitiska riktlinjer som riksdagen fastställer. Förslaget till tillståndsprövning enligt en reviderad fastbränslelag tillstyrks alltså. I en reservation (m) intas en motsatt ståndpunkt och yrkas avslag på förslaget.

För stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid kolförbränning tillstyrks en beslutsram av 350 milj. kr. En mindre ram, 250 milj. kr., förordas i två reservationer (m; c). Utskottet noterar utan erinran regeringens planer på nya principer för bidragsgivningen med olika höjd på bidragsnivån för olika kategorier av mottagare men avstyrker – med en reservation (m) – ett motionsyrkande av innebörd att endast ny teknik skall stödjas.

Utskottet lämnar utan erinran vad som sägs i propositionen om riktlinjer för den framtida kolförsörjningen. I anslutning härtill behandlas och avstyrks enhälligt motioner om en centralhamn för kol i Landskrona och om viss lokalisering av tillverkning av kolvätskeblandningar. Yrkanden om importlicenser och om transport av kol på järnväg (vpk) får inte stöd av utskottet och blir föremål för reservationer.

Proposition 1983/84:100

Under angiven punkt i proposition 1983/84:100 bilaga 14 (industridepartementet) föreslår regeringen, såvitt här är i fråga:

E 1. Statens energiverk: Förvaltningskostnader (s. 89–92)

att riksdagen (1) bemyndigar regeringen att under budgetåret 1984/85 ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol som, utöver tillgängliga medel i kolmiljöfonden under budgetåret 1984/85, innebär åtaganden om högst 65 000 000 kr. för budgetåret 1985/86 och högst 30 000 000 kr. för budgetåret 1986/87.

Proposition 1983/84:158

Huvudsakligt innehåll

I propositionen redovisas förslag till riktlinjer för kolanvändningen för tiden fram till år 1990. I riktlinjerna ingår en försiktig introduktion av kol upp till en användningsnivå om 3–4 miljoner ton per år. Detta innebär en begränsning av kolanvändningen i förhållande till den av riksdagen år 1981 förordade nivån 4–6 miljoner ton per år i slutet av 1980-talet.

Energipolitisk prövning av kolanvändning införs i lagen (1981:599) om utförande av eldningsanläggningar för fast bränsle. Nya riktlinjer för svavelutsläpp från koleldade anläggningar redovisas. Även prövning av tillkomsten och lokaliseringen av fossileldade anläggningar enligt 136 a § byggnadslagen behandlas i propositionen.

I fråga om försörjningen med kol görs bedömningen att befintlig och planerad kapacitet för hantering av kol i existerande hamnar är tillräcklig för den pågående försiktiga kolintroduktionen. Några särskilda statliga insatser anses därför inte motiverade.

Förslag

Regeringen föreslår i bilaga 1 – efter föredragning av statsrådet Birgitta Dahl – att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol om högst 350 000 000 kr.,

2. antar förslag till lag om ändring i lagen (1981:599) om utförande av eldningsanläggningar för fast bränsle,

3. godkänner de riktlinjer som förordas i propositionen för fortsatt introduktion av kol (avsnitt 2.1.3),

4. godkänner de riktlinjer som förordas i propositionen för framtida kolförsörjning (avsnitt 2.2.3).

I vad avser bilaga 2 (jordbruksdepartementet) har näringsutskottet överlämnat propositionen till jordbruksutskottet, som i angiven del behandlar den i sitt betänkande JoU 1983/84:28.

Motionerna

De motioner som har väckts *med anledning av propositionen* och som behandlas här är följande:

1983/84:2810 av Karin Söder m.fl. (c), såvitt avser hemställan att riksdagen

1. med avslag på proposition 1983/84:158 godkänner vad som i motionen anförts beträffande kolanvändningen,

2. bemyndigar regeringen att ikläda sig ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel i samband med förbränning av kol om högst 250 milj. kr. i enlighet med vad som förordas i motionen,

1983/84:2811 av Lars Werner m.fl. (vpk), såvitt avser hemställan att riksdagen

1. uttalar att kol inte bör komma till användning som en överbryggning mellan oljeanvändning och inhemska bränslen,

2. hos regeringen hemställer om förslag innebärande att naturgas i stället för kol bör ses som den huvudsakliga importersättningen för olja,

4. uttalar att landtransporter av kol och dess avfallsprodukter i första hand bör ske med järnväg.

1983/84:2813 av Rolf Dahlberg m. fl. (m), såvitt avser hemställan att riksdagen

3. avslår regeringens förslag till ändring i lagen (1981:599) om utförande av eldningsanläggningar för fast bränsle,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om användningen av medlen i kolmiljöfonden,

5. bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel och andra luftföroreningar vid förbränning av kol om högst 250 000 000 kr.

Motionerna behandlas i övriga delar av jordbruksutskottet.

De motioner från *allmänna motionstiden* som behandlas här är följande:

1983/84:858 av Bo Nilsson (s), vari hemställs att riksdagen uttalar sig för vad som i motionen anförts beträffande ekonomiska garantier och byggandet av Sundshamnen i Landskrona,

1983/84:911 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), såvitt avser hemställan att riksdagen

7. uttalar sig för att utnyttjandet av solenergi, inhemska bränslen, tillvaratagande av spillvärme och energihushållning skall prioriteras före användningen av kol,

14. avslår regeringens begäran om bemyndigande att under budgetåret 1984/85 ikläda staten ekonomiska förpliktelser för miljöinvesteringar i kolanläggningar utöver de medel som finns tillgängliga i kolmiljöfonden för budgetåren 1985/86 och 1986/87 om sammanlagt 95 milj. kr.,

1983/84:1367 av Lars Werner m. fl. (vpk), såvitt avser hemställan (3) att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om importlicenser för kol,

1983/84:2120 av Per Stenmarck m. fl. (m), såvitt avser hemställan – med motivering i motion 1983/84:2116 – (2) att riksdagen beslutar att tillverkning av de nya kolväskeblandningarna förläggs till Malmöhus län,

1983/84:2368 av Olof Johansson (c) och Per-Ola Eriksson (c), såvitt avser hemställan (1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om byggande av kolkondenskraftverk.

Jordbruksutskottets betänkande 1983/84:28 om vissa kolfrågor

I den miljöpolitiska delen av proposition 1983/84:158 (bilaga 2) redovisar jordbruksministern sin bedömning att den begränsade kolanvändning om

högst 3–4 miljoner ton år 1990 som regeringen räknar med i propositionen kan accepteras från miljösynpunkt under förutsättning att den sker i anläggningar med effektiva miljöskyddsåtgärder. Vidare redogörs för de miljökrav som bör tillämpas vid nya förbränningsanläggningar och anges i vilka fall större förbränningsanläggningar bör prövas av regeringen enligt 136 a § byggnadslagen.

Nyttillkommande kolanvändning får enligt propositionen inte godtas om man befarar att den kan medföra en försämring av miljön. Det betecknas tvärtom som angeläget att alla de möjligheter tas till vara som användningen av ny teknik kan ge när det gäller att minska utsläppen av t. ex. svavel.

I propositionen redovisas för riksdagens information de riktlinjer som enligt regeringen bör tillämpas vad gäller högsta tillåtna svavelutsläpp från nya förbränningsanläggningar och vid ombyggnad av befintliga anläggningar med en återstående användningstid av minst sju–åtta år. Som riktlinje för svavelutsläpp skall gälla ett intervall på 0,05–0,10 g svavel per MJ bränsle för större förbränningsanläggningar med ett totalt årligt svavelutsläpp överstigande 400 ton. För mindre anläggningar bör som riktlinje gälla ett intervall på 0,10–0,17 g svavel per MJ.

Det konstateras i propositionen att även kväveoxidutsläppen från förbränning bidrar till förurningen. En av regeringen tillsatt aktionsgrupp mot förurning studerar f. n. vilka möjligheter som finns att minska kväveoxidutsläppen från bl. a. förbränningsanläggningar och avser att ta fram underlag för riktlinjer. Kolanvändningen medför miljöproblem också på andra sätt än genom utsläpp av förorening ämnen, t. ex. genom utsläpp av tungmetaller. Bedömningen av vilka åtgärder som behöver vidtas i sådana avseenden bör på vanligt sätt ske vid tillståndsprövningen enligt miljöskyddslagen, framhåller jordbruksministern. Det ankommer på naturvårdsverket att utarbeta de riktlinjer för tillståndsprövningen som kan visa sig erforderliga.

I tre motioner (m; c; vpk) yrkas att miljökraven vid koleldning skall skärpas i olika avseenden i förhållande till regeringens förslag.

Enligt centerpartiets partimotion 1983/84:2810 (c) innebär förbränning av kol en påverkan på miljön som är i stort sett lika allvarlig som – om inte allvarligare än – förbränning av olja. På sikt måste målet vara att helt komma ifrån kolanvändningen. En övergång till koleldning kan enligt motionen på ett avgörande sätt förvärra en redan svår förurningssituation. Det bör vara ett absolut krav att alla koleldningsanläggningar – såväl befintliga som nyttillkommande – förses med rökgasavsvavling. För samtliga anläggningar bör maximalt tillåtas en utsläppsnorm på 0,05 g svavel per MJ. Denna utsläppsnorm bör lagfästas.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1983/84:2811 anfördes att kolanvändningen medför miljöeffekter som gör en storskalig användning oacceptabel och även en begränsad användning tvivelaktig. Det finns ingen anledning att som regeringen föreslår tillåta större svavelutsläpp vid mindre anläggningar än vid större, menar motionärerna. Det lägre gränsvärdet,

0,10 g svavel per MJ, bör därför gälla för alla koleldade anläggningar. Det totala utsläppet från varje enskild anläggning bör också begränsas och sättas till högst 400 ton svaveldioxid per år. Redan nu bör det kunna sättas gränsvärden också för kväveoxidutsläppen. Förslag härom läggs fram i motionen. Kritik uttalas mot regeringens behandling av problemet med utsläpp av tungmetaller. Textilfilter föreslås bli installerade vid varje koleldad anläggning för att detta problem skall kunna hanteras. Vidare föreslås att kol med en kvicksilverhalt om mer än 0,3 mg per kg inte skall få importeras.

I motion 1983/84:2813 (m) sägs att frågan om ökad förbränning av kol i första hand måste ses i perspektivet av vår tids största miljöproblem, luftföroreningarna. Åtgärder måste nu vidtas som minskar såväl svavel- som kväveutsläppen. Riktvärdet för svavelutsläpp bör t. v. sättas till 0,05 g svavel per MJ. Inriktningen bör vara att samma regler skall gälla för alla nya anläggningar oberoende av storlek. Regeringen föreslås bli anmodad att lägga fram förslag till åtgärder för att utsläppen även från befintliga olje- och kolförbränningsanläggningar skall minskas.

Jordbruksutskottet finner att de avvägningar av miljökraven vid koleldning som redovisas i propositionen är väl motiverade. Utskottet instämmer således i jordbruksministerns bedömning att den begränsade kolanvändning om högst 3-4 miljoner ton per år fram till år 1990 som redovisas i propositionen kan accepteras från miljösynpunkt under förutsättning att den sker i anläggningar med effektiva miljöskyddsanordningar. Vad gäller svavelutsläppen bör användningen av bästa tillgängliga reningsteknik göra det möjligt att kraftigt minska de totala utsläppsmängderna.

Anledning föreligger enligt jordbruksutskottets mening inte att, som föreslås i motionerna, uppställa så stränga miljökrav för kolhanteringen, i form av svavelutsläppsbegränsningar och i andra avseenden, att en fortsatt försiktig introduktion av kol för att möjliggöra ersättning av oljan som energikälla avbryts.

I olika reservationer (m; c; vpk) följs de motionskrav upp som har angetts i det föregående. I ett särskilt yttrande redovisar folkpartiets representant i utskottet sina synpunkter.

Utskottet

Inledning

Proposition 1983/84:158 om vissa kolfrågor består av två delar: en energipolitisk med statsrådet Birgitta Dahl som föredragande och en miljöpolitisk med jordbruksminister Svante Lundkvist som föredragande. Även om propositionens två delar sakligt sett är av olika natur är sambandet dem emellan starkt. Hänsynen till miljön är en av de viktiga faktorerna i bedömningen av hur mycket kol som skall användas. Proposition 1983/84:158 har behandlats av jordbruksutskottet till den del den avser miljöfrågor

(bilaga 2). Det nära sambandet med det som näringsutskottet här behandlar har motiverat en kort redovisning av propositionen i denna del och av delar av jordbruksutskottets betänkande (se s. 4 f.).

I det följande behandlar utskottet först riktlinjerna för kolanvändningen fram till år 1990. Därefter diskuteras den energipolitiska prövning genom vilken en fortsatt kolintroduktion enligt regeringens förslag skall styras. Kolmiljöfonden tas upp i ett särskilt avsnitt liksom vissa frågor med anknytning till kolförsörjningen.

Riktlinjer för fortsatt introduktion av kol

Översikt över regeringens förslag

I 1981 års energipolitiska beslut (prop. 1980/81:90, NU 1980/81:60, rskr 1980/81:381) slogs fast riktlinjer för den fortsatta energianvändningen och energiförsörjningen. Enligt dessa riktlinjer skulle en successiv utveckling ske mot ett energisystem i huvudsak baserat på varaktiga, helst förnybara och inhemska, energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. Inhemska bränslen, främst torv och skogsbränslen, beräknades enligt dessa riktlinjer år 1990 svara för ca 10 % av landets energiförsörjning. Ett led i insatserna för att åstadkomma oljeersättning och ett mera mångfacetterat energisystem skulle vara att också genomföra en försiktig introduktion av kol. I beslutet godkände riksdagen riktlinjer för en introduktion av kol som innebar att förbrukningen av kol för energiändamål i Sverige vid slutet av 1980-talet borde kunna uppgå till 4–6 miljoner ton per år.

Enligt proposition 1983/84:158 bör som utgångspunkt för den fortsatta introduktionen av kol i stället gälla att 3–4 miljoner ton kol används i Sverige omkring år 1990. Det som gör en sådan minskning av kolanvändningen möjlig jämfört med tidigare bedömningar och beslut är enligt propositionen hushållningen med energi, stimulanserna till användning av ny teknik såsom värmepumpar och inhemska bränslen samt användningen av elenergi för uppvärmning i flexibla bränslesystem. Föredragande statsrådet nämner vidare vissa energipolitiska aspekter på kol som talar för att det används som oljeersättning. Importpriset på kol är väsentligt lägre än priset på olja. Ett utbyte av oljeimport mot kolimport bidrar således, sägs det i propositionen, till att förstärka Sveriges handelsbalans och minska kostnaderna för landets energiförsörjning. Byggnad och drift av koleldade anläggningar ökar vidare sysselsättningen. Försörjningstryggheten förstärks.

Kolintroduktionen bör enligt propositionen fortsätta i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som riksdagen godkände år 1981. Dessa riktlinjer innebär sammanfattningsvis:

- En försiktig introduktion av energikol förutsätts ske.
- Koleldade anläggningar bör uppföras endast när det inte är tekniskt eller ekonomiskt rimligt att använda inhemska bränslen.

- Miljöskyddskravet måste tillgodoses med särskild uppmärksamhet på problemen med svavelutsläpp och förorening.
- Forskning och utveckling på kolområdet stöds aktivt från statens sida för att ny miljövänlig och för svenska förhållanden anpassad kolteknik skall utvecklas.

I en precisering och vidareutveckling av dessa riktlinjer föreslår regeringen nu dels att en energipolitisk tillståndsprövning skall införas av bl. a. all nytillkommande koleldning i anläggningar med en större tillförd effekt än 500 kW, dels att miljövärdskraven skall skärpas. Det förstnämnda förslaget behandlar utskottet längre fram (s. 16 f.). Det senare behandlas av jordbruksutskottet. Under rubriken Riktlinjer för den fortsatta introduktionen av kol redovisas i propositionen också förslag beträffande kolmiljöfonden. Även detta förslag behandlar utskottet separat (s. 17 f.). Vidare framförs synpunkter på var den ökande kolanvändningen bör ske. Strävan bör vara, sägs det i propositionen, att den knyts till fjärrvärmesystemen och till större eldningsanläggningar inom industrin. En restriktiv hållning bör intas mot små koleldade anläggningar om de inte kan uppfylla miljökraven. Ytterligare nämns under rubriken att det från samhällsekonomiska synpunkter är angeläget att användning av skogsbränslen inte försämrar skogsindustrins möjligheter att erhålla träfiberråvara.

Kolanvändning år 1990

Frågan om nivån på kolanvändningen kring år 1990 behandlas i tre motioner.

I centerpartiets partimotion 1983/84:2810 yrkas avslag på propositionen i denna del. Kol behövs inte i det svenska energisystemet och målet måste vara att helt komma ifrån kolanvändningen. Ett av huvudargumenten är att något energipolitiskt skäl för att kol fortsättningsvis introduceras inte finns. Motionärerna erinrar om att den begränsade kolintroduktion som riksdagen beslutade om år 1981 framför allt motiverades med behovet av att olja kan ersättas och att såväl försörjningstrygghet som ekonomi därmed kan förbättras. De senaste årens utveckling har, säger de, inneburit en markant nedgång i oljeanvändningen, en nedgång som kan förväntas fortsätta. Det finns därför inget skäl till att kol introduceras i stor skala för att fastlagda oljeersättningsmål skall nås. En effektivare energianvändning och hushållning med tillgängliga resurser kommer dessutom att innebära att den totala värmemarknaden kraftigt kommer att minska. Om kol fortsättningsvis introduceras kommer därmed utrymmet för inhemska bränslen, naturvärme, avfall m. m. att i det närmaste helt ryckas undan. Motionärerna instämmer inte heller i regeringens syn på kolets fördelar jämfört med olja. En omfattande introduktion av kol innebär tvärtom, jämfört med utnyttjande av inhemska fasta bränslen, en betydande påfrestning på den svenska ekonomin, säger motionärerna. Kolanvändningen innebär vidare att betydligt färre

arbetstillfällen tillskapas inom landet. De anser att regeringen använder ett kortsiktigt synsätt när den hävdar att kolimport jämfört med import av olja förbättrar landets handelsbalans. Investeringar i koleldade anläggningar binder upp resurser för lång tid och förhindrar en eftersträvad användning av inhemska energikällor. Samtidigt kan, sägs det i motionen, kolpriset på den internationella marknaden förväntas stiga och den ekonomiska vinsten mot att byta olja mot kol bli mindre. Det är av stor vikt att man vid de energipolitiska beslut som nu skall fattas väger in bedömningar av förhållandena om fem-tio år på ett bättre sätt än som sker i den föreliggande propositionen.

Ett huvudargument för motionärerna mot ökad kolanvändning är också miljöaspekterna. En övergång till koleldning kan på ett avgörande sätt förvärra en redan svår försurningssituation. Förslag till strängare miljövårdskrav än dem som förordas i propositionen läggs fram.

Av nu angivna skäl bör enligt motionen kolanvändningen inte tillåtas uppgå till mer än högst ca 2 miljoner ton. Detta är den förbrukningsnivå för kol som enligt propositionen kan förväntas inom några år i befintliga och planerade anläggningar inom landet. Med de skärpta miljö- och skattekrav som uppställs i motionen kommer förbrukningen att bli mindre än så och bör begränsas till 1-1,5 miljoner ton. Motionärerna vill att riksdagen skall godkänna vad de i motionen har anfört om kolanvändning.

De kritiska synpunkter på kol som motion 1983/84:2810 (c) ger uttryck för finns också i en annan motion från centerpartiet, motion 1983/84:911 från allmänna motionstiden. I denna del utmynnar motionen i ett yrkande enligt vilket riksdagen skall uttala sig för att nyttjandet av solenergi, inhemska bränslen, tillvaratagande av spillvärme och energihushållning prioriteras före användning av kol.

Vänsterpartiet kommunisternas syn på kolanvändningen i det svenska energisystemet utvecklas i partimotionen 1983/84:2811. Där framförs kritiska synpunkter vilka i stora delar sammanfaller med dem som uttrycks i centerpartiets motion 1983/84:2810. Även i vänsterpartiet kommunisternas motion sägs sålunda bl. a. att behovet av en fortsatt snabb minskning av oljeanvändningen är överdrivet. Redan har nämligen i absoluta tal det mål nåtts för oljeförbrukningen år 1990 som riksdagen beslutade om år 1981. Ekonomiska överväganden talar vidare mot en användning av kol. Motionärerna anser att kolpriset på sikt kommer att stiga. De påpekar också att hanteringskostnaderna i alla led väsentligt överstiger dem som gäller för t. ex. olja och naturgas. Tungt i argumenteringen mot kol väger också de negativa miljöeffekterna; förslag framförs till miljövårdskrav som går längre än regeringens förslag. Sammantaget medför detta, sägs det i motionen, att kolet aldrig kan få bli annat än en marginell komponent i den svenska energiförsörjningen. Förutsättningarna för att en lägre förbrukning skall kunna nås än den som anges i propositionen är goda, menar de vidare och pekar bl. a. på möjligheterna till fortsatt minskning av energiförbrukningen.

framför allt inom uppvärmningssektorn. Enligt motionen kan användning av kol i den begränsade omfattning som regeringen föreslår godtas. En kolförbrukning på 3–4 miljoner ton per år får emellertid inte vara ett mål som skall uppfyllas utan skall vara ett maximalalternativ som inte får överskridas. I motionen framförs ett yrkande som riktar sig mot användningen av kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen. Till detta återkommer utskottet strax.

Allvaret i de miljöproblem som är förknippade med kol understryks också i motion 1983/84:2813 (m). Något särskilt yrkande när det gäller kolanvändningens nivå har inte tagits in i motionen. Där sägs emellertid att det, om de strängare miljökrav och den likformiga energibeskattningsinförs som motionärerna förordar, är realistiskt att räkna med endast en mindre ökning av kolförbrukningen. Även till skattefrågan återkommer utskottet i det följande.

Utskottet kan därmed konstatera att mot regeringens förslag att kolförbrukningen år 1990 skall begränsas till 3–4 miljoner ton står ett konkret avslagsyrkande från centerpartiets sida med krav på prioritering av inhemska bränslen och energihushållning framför kolanvändning. Regeringsförslaget möter reserverad acceptans hos vänsterpartiet kommunisterna. Moderata samlingspartiet slutligen förutser, med de miljö- och beskattningskrav som partiet har formulerat, en lägre kolförbrukning än regeringen.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att energibesparing och ökande användning av inhemska bränslen, värmepumpar m. m. har lett till att kolförbrukningen år 1990 nu bedöms avsevärt kunna begränsas jämfört med de 4–6 miljoner ton som riksdagen räknade med för bara tre år sedan.

Utskottet erinrar inledningsvis om den energipolitiska utgångspunkten för en diskussion om kolanvändningen. Det övergripande målet för energipolitiken är enligt 1981 års energipolitiska beslut att skapa förutsättningar för en god ekonomisk och social utveckling i landet. För att en sådan skall komma till stånd krävs en trygg energiförsörjning och hushållning med energi. Ett viktigt led i strävan efter en trygg energiförsörjning är att minska beroendet av importerad olja. Användning av kol som energikälla kan vara ett medel för att nå de mål som nu har angetts. Mot denna bakgrund uppfattar utskottet inte regeringens förslag om kolanvändning år 1990 som ett mål som man skall försöka uppnå utan som en övre gräns; målet är att minimera kolanvändningen. Den fråga till vilken ställning skall tas är om en sådan nivå kan accepteras från energipolitisk och miljöpolitisk synpunkt.

Det faller utanför näringsutskottets ansvarsområde att närmare gå in på regeringens förslag när det gäller skärpta miljövärdskrav vid kolanvändning. Utskottet konstaterar att en majoritet i jordbruksutskottet finner att den begränsade kolanvändning om högst 3–4 miljoner ton per år fram till år 1990 som redovisas i propositionen kan godtas från miljösynpunkt under förutsättning att den sker i anläggningar med effektiva miljöskyddsåtgärder. I olika

reservationer (m; c; vpk) yrkas på strängare utsläppsregler.

När det gäller miljöaspekterna understryker näringsutskottet regeringens uttalande (prop. s. 10) att varje koleldad anläggning måste vara godtagbar från miljövardssynpunkt för att få drivas, dvs. måste uppfylla de krav som uppställs enligt miljöskyddslagstiftningen. I propositionen föreslås skärpta riktlinjer när det gäller tillåten nivå på svavelutsläpp. Den beräknade effekten härav är en minskning av svaveldioxidutsläppen med totalt 20 000–30 000 ton per år vid en kolanvändning av 3–4 miljoner ton jämfört med en fortsatt oljeanvändning för att tillgodose samma energibehov. Detta är enligt utskottets mening väsentligt att beakta vid den samlade bedömningen av regeringens förslag. Att de skärpta reningskräven kommer att tillämpas är en förutsättning för utskottets ställningstagande i det följande.

I argumenteringen för och emot kol från energipolitisk synpunkt har tidsaspekten en väsentlig betydelse. Olika synpunkter på vad som är möjligt i olika tidsperspektiv har lett regeringen och motionärer till skiljaktiga slutsatser. Utskottet vill erinra om att regeringens förslag i proposition 1983/84:158 har ett medellångt perspektiv som sträcker sig till ca år 1990. Förslag till riktlinjer för landets energipolitik på längre sikt kommer enligt vad som har aviserats att föreläggas riksdagen under våren 1985.

I det nu aktuella perspektivet finner utskottet att regeringens förslag till fortsatt introduktion av kol ligger väl i linje med gällande mål för energipolitiken. Ett av de väsentliga inslagen i denna politik är en fortsatt begränsning av oljeanvändningen. Även om nedgången i den svenska oljeförbrukningen de senaste åren har gått snabbare än vad som tidigare förväntades har oljans andel av den svenska energitillförseln inte minskat till den nivå som har uppsatts som mål. Utskottet finner det angeläget att det av riksdagen år 1981 fastlagda oljeersättningsprogrammet fullföljs.

Det råder bred politisk enighet om att en successiv utveckling skall ske mot ett energisystem baserat på varaktiga, helst förnybara och inhemska, energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. Avvägningen mot denna bakgrund mellan kol och inhemska bränslen har regeringen formulerat på samma sätt som enligt nu gällande riktlinjer, nämligen att koleldade anläggningar får uppföras endast när det inte är tekniskt eller ekonomiskt rimligt att inhemska bränslen används. Utskottet ansluter sig till denna grundläggande riktlinje för den fortsatta kolintroduktionen. Positiva framsteg görs när det gäller möjligheterna att använda inhemska energikällor. I första hand skall dessa prövas. En mera omfattande övergång på kort sikt till sådana energikällor är emellertid enligt utskottets mening inte tekniskt eller ekonomiskt möjlig. Genom den energipolitiska prövning som regeringen föreslår för nya eller konverterade större förbränningsanläggningar kommer emellertid i varje enskilt fall att bedömas om kol skall få användas i stället för inhemska bränslen. Utskottet uppmärksammar i detta sammanhang också förslaget att det i samband med tillståndsgivningen skall kunna föreskrivas att koleldade anläggningar skall utformas så att en övergång till inhemska

bränslen senare kan ske. Utskottet behandlar förslaget till energipolitisk prövning i ett senare avsnitt och begränsar sig här till att konstatera dess syfte – att kolintroduktionen aktivt skall kunna styras så att den på bästa sätt fås att överensstämma med de energipolitiska och miljöpolitiska målen.

Enligt propositionen har kol vissa energipolitiska fördelar framför olja som gör det motiverat att kol utnyttjas som oljeersättning. En övergång från olja till kol ger sålunda lägre kostnader för landets energiförsörjning, ökar försörjningstryggheten, förbättrar handelsbalansen och ger ett tillskott av arbetstillfällen. Utskottet ansluter sig till dessa synpunkter.

Utskottet finner sammanfattningsvis att regeringens förslag till riktlinjer för en fortsatt introduktion av kol, till den del det nu behandlats, ligger väl i linje med fastställda mål för energipolitiken. Det innebär en naturlig anpassning till den utveckling som har skett inom energiområdet under de senaste åren. Det är grundat på en realistisk syn på de tekniska och ekonomiska möjligheterna att, i det tidsperspektiv propositionen omfattar, ersätta olja med inhemska energiråvaror. Utskottet tillstyrker således, under förutsättning att anläggningar som eldas med kol uppfyller de i propositionen förordade miljövårdskraven, regeringens förslag om en försiktig introduktion av kol upp till en användningsnivå av 3–4 miljoner ton kol år 1990 och understryker samtidigt åter att utskottet inte uppfattar detta som ett mål utan som en möjlig nivå på användningen, vilken enligt utskottets mening kan accepteras från energipolitisk synpunkt.

Det nu sagda innebär att utskottet inte ställer sig bakom förslaget i motion 1983/84:2810 (c) att användningen av kol skall begränsas till ca 2 miljoner ton. Motionärernas förslag grundar sig bl. a. på bedömningen att det från energipolitisk synpunkt inte längre är motiverat att ytterligare kol introduceras som oljeersättning och att utrymmet för användning av inhemska bränslen starkt skulle begränsas om så sker. Utskottets argumentering i det föregående till stöd för regeringens förslag anger samtidigt skäl till varför utskottet inte stöder motionen. Utskottet avstyrker således motion 1983/84:2810 (c) i berörd del.

I motion 1983/84:911 (c) önskas ett uttalande av riksdagen om att solenergi, inhemska bränslen och tillvaratagande av spillvärme och energihushållning skall prioriteras före användningen av kol. Utskottet vill här peka på beslut av riksdagen som är ett uttryck just för den prioritering som motionärerna efterlyser. Ett grundläggande sådant beslut är 1981 års beslut om energipolitiken enligt vilket en successiv utveckling skall ske mot ett energisystem i huvudsak baserat på sådana energislag som motionärerna nämner. Ett annat är beslutet att kol skall användas endast när det inte är tekniskt eller ekonomiskt rimligt att utnyttja inhemska bränslen. Enligt regeringens nu aktuella förslag skall denna riktlinje gälla också i fortsättning- och dess tillämpning skärpas genom en energipolitisk tillståndsprövning. Ytterligare sådana beslut är de som har lett till de stimulanser och det stöd

som har införts i syfte att inhemska energikällor skall utvecklas, olja ersättas, energi sparas osv. Utskottet finner att riksdagen härigenom redan har gett uttryck för att utnyttjandet av inhemska bränslen, spillvärme samt energihushållning är prioriterade verksamhetsområden inom energipolitiken och att något uttalande i enlighet med motionärernas önskemål därför inte behövs.

Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen

Vänsterpartiet kommunisternas grundläggande, starkt kritiska inställning till användningen av kol har redovisats i det föregående (s. 9 f.). Regeringens förslag om användningsnivån 3–4 miljoner ton kol har accepterats som en högsta nivå som inte får överskridas och med understrykande av att alla möjligheter till en lägre förbrukning måste tas till vara. Däremot godtas inte dess resonemang om fördelarna med att byta oljeimport mot kolimport. Kol bör inte, sågs det i motion 1983/84:2811 (vpk), förordas för överbrygning mellan olja och inhemska bränslen så som sker i propositionen. Det är i sådana fall bättre att ännu någon tid lita till en väl fungerande distribution och användning av olja utan omvägar över en från de flesta synpunkter skadlig användning av kol. Motionen utmynnar i denna del i ett förslag att riksdagen skall uttala att kol inte bör komma till användning för en sådan överbrygning som nu nämnts.

Utskottet finner det angeläget att det av riksdagen år 1981 fastlagda oljeersättningsprogrammet fullföljs. Alla möjligheter bör tas till vara som leder till en minskad oljeanvändning. Kol har vissa omedelbara fördelar framför olja när det gäller att ge landet tillgång till billig energi och när det gäller effekterna på betalningsbalansen. Förutsatt att det inte är tekniskt eller ekonomiskt rimligt att i stället använda inhemska bränslen och förutsatt vidare att ställda miljökrav uppfylls bör därför enligt utskottets mening kol kunna användas. Detta bör också gälla i sådana fall där man redan nu bedömer att en övergång till inhemska bränslen är möjlig längre fram.

Utskottet vill här erinra om att riksdagen torde få anledning att återkomma till frågan om oljeersättningen i ett längre perspektiv vid behandlingen av den proposition om riktlinjer för energipolitiken som regeringen har aviserat till våren 1985. Med hänvisning till det nu anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:2811 (vpk) i denna del.

Beskattning av kol

Beskattning är ett av de styrmedel med vilka användningen av kol kan påverkas. Eftersom skattefrågan berörs både i propositionen och i ett par motioner och beskattningen bedöms kunna påverka förbrukningen redovisar utskottet synpunkterna i frågan.

I propositionen berörs skattefrågorna i ett inledande avsnitt om den energipolitiska bakgrunden till förslagen.

Differentierade skatter på olika slag av energi är, säger föredragande statsrådet, ett verkningsfullt styrmedel för energipolitiken. F. n. gäller enligt lagen (1957:262, ändrad senast 1983:1004) om allmän energiskatt att sådan skatt utgår med 411 kr. per m³ för olja och med 97 kr. per ton för kol (prop. 1983/84:28, SkU 1983/84:9, rskr 1983/84:97). För inhemska bränslen tas inte några skatter ut. Föredraganden erinrar vidare om att riksdagen i anslutning till nu angivna beslut om kolskatten också godkände riktlinjer för energiskattepolitiken enligt vilka skatten på kol bör höjas i etapper för att fr. o. m. år 1985 per energienhet vara ungefär hälften av skatten på olja. I den proposition som låg till grund för beslutet hade aviserats ett förslag att skatten på kol skulle höjas den 1 januari 1985 till 140 kr. Ett sådant förslag kan, enligt vad som nu sägs, väntas senare under året.

Skattefrågorna tas också upp i motionerna 1983/84:2810 (c) och 1983/84:2813 (m). I bägge erinras om att motionärerna i annat sammanhang har krävt att energibeskattningen av olja och kol skall vara likformig, dvs. utgå i förhållande till energiinnehållet. Enligt de av centerpartiet förordade riktlinjerna för beskattning av energi borde kolskatten exkl. avgifter i stället för de 140 kr. per ton som riksdagen har uttalat sig för uppgå till 275 kr. per ton och vara fullt införd den 1 januari 1985. Moderata samlingspartiet föreslår en successiv ökning av kolbeskattningen som innebär att denna når en nivå motsvarande beskattningen av olja den 1 januari 1989. Om den skattemässiga favoriseringen av kol i förhållande till olja tas bort och dessutom de strängare miljökrav införs som förordas i samma motion är det enligt motionärerna realistiskt att räkna med en mindre ökning av kolförbrukningen.

Utskottet kan, liksom i sitt yttrande (NU 1983/84:4 y) till skatteutskottet i ämnet hösten 1983, konstatera att den ståndpunkt beträffande kolbeskattningen som kommer till uttryck i de bägge motionerna skiljer sig principiellt från den som regeringen företräder och som har blivit riksdagens beslut. Förslaget i proposition 1983/84:28 om beskattning av energi hade sin utgångspunkt i att hänsyn skall tas till olika energikällors effekter på en rad områden, t. ex. på bytesbalansen, försörjningstryggheten, miljön och sysselsättningen. Motionärernas inställning har sin grund i att beskattningen skall vara energineutral. Utskottet ställde sig i det angivna yttrandet bakom regeringens förslag. Avvikande meningar anmälades av moderata samlingspartiets och centerpartiets representanter i utskottet.

Riksdagen torde inom kort få anledning att återkomma till skattefrågorna med anledning av väntade förslag från regeringen. Utskottet finner därför inte skäl att i det här sammanhanget ytterligare diskutera ämnet.

Naturgas

I valet mellan olika importalternativ till olja, sägs det i motion 1983/84:2811 (vpk), är naturgas ett attraktivt alternativ. Motionärerna anser att de

stora fyndigheter av naturgas som har upptäckts på olika håll runtom landet under senare år borde göra det naturligt att denna energikälla blir föremål för åtminstone lika stort intresse som nu kommer kolet till del. Regeringen föreslås bli anmodad återkomma till riksdagen med förslag som innebär att naturgas i stället för kol ses som den huvudsakliga importersättningen för olja.

Utskottet har nyligen behandlat vissa frågor rörande naturgas. I sitt betänkande NU 1983/84:30 konstaterar utskottet bl. a. (s. 77) att Swedegas AB håller på att undersöka förutsättningarna för en fortsatt introduktion av naturgas i Sverige. Avsikten är att under innevarande år i första hand söka precisera de tekniska och ekonomiska villkor som gäller för olika projekt som har aktualiserats. Swedegas räknar med att det under det närmaste året skall bli möjligt att klarlägga förutsättningarna för fortsatt naturgasintroduktion. Om projekten kan genomföras på kommersiella grunder räknar Swedegas med, anför utskottet vidare, att ta initiativ därtill.

Förutsättningarna för en fortsatt introduktion av naturgas håller således på att undersökas och ett bedömningsunderlag kan förväntas inom något år. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1983/84:2811 (vpk) i nu berörd del.

Kolkondenskraftverk

Användningen av kol på något längre sikt och speciellt frågan om kolkondenskraftverk tas upp i två motioner. Enligt motion 1983/84:2368 (c), som väcktes under allmänna motionstiden, borde regeringen senast i samband med den nu aktuella propositionen slå fast att någon utbyggnad av kolkondenskraftverk inte behövs. Yrkandet i motionen är att riksdagen som sin mening skall ge regeringen detta till känna. I motion 1983/84:2810 (c) konstateras att utvecklingen sannolikt innebär att det specifika elbehovet uthålligt kan tillgodoses på annat sätt än med t. ex. ny kondenskraft. Detta medför bl. a. att byggande av kolkondenskraftverk inte blir aktuellt, säger motionärerna, förutsatt att de beslut fattas som krävs för att en energieffektiv och decentralistiskt inriktad energipolitik skall bli möjlig. Önskemålet i motionen är att riksdagen gör ett uttalande av denna innebörd.

I propositionen nämns (s. 8) att elförsörjningssituationen i landet under 1980-talet och i början av 1990-talet förväntas bli sådan att det inte behövs några stora kolkondensanläggningar. Vidare erinras om att 1981 års energikommitté studerar alternativa handlingsvägar för att avvecklingen av kärnkraften skall säkerställas och att kommittén därvid behandlar också frågan om användningen av kol i ett långsiktigt tidsperspektiv.

Med hänsyn till att den fråga som motionärerna tar upp håller på att utredas av 1981 års energikommitté finner utskottet att riksdagen inte nu bör göra något uttalande av den innebörd motionärerna föreslår.

Övrigt

Utskottet har i den inledande översikten i detta avsnitt redogjort för vissa andra förslag och synpunkter i propositionen än dem som nu har behandlats eller som tas upp under särskilda rubriker i det följande. Mot ett av dessa uttalanden opponerar sig upphovsmännen till motion 1983/84:2811 (vpk). Det gäller vad som sägs om att det från samhällsekonomiska synpunkter är angeläget att användning av skogsbränslen inte försämrar skogsindustrins möjligheter att erhålla träfiberråvaror. Beroende på prisrelationer, avsättningsmöjligheter och andra faktorer kan det i vissa fall vara samhällsekonomiskt lönsamt att använda sådan råvara till energiproduktion, sägs det i motionen. Något särskilt yrkande är inte knutet till denna del av motionen. Utskottet begränsar sig till att hänvisa till betänkandet NU 1983/84:30 om energipolitik (s. 79) för en redovisning av vissa frågor om skogsråvara för eldningsändamål.

Vad som i övrigt anförs i denna del av propositionen har inte föranlett några reaktioner i motionerna. Inte heller utskottet finner någon anledning till erinran mot propositionen i denna del.

Energipolitisk prövning av kolanvändning

Den styrning av en fortsatt kolintroduktion som regeringen anser nödvändig föreslås ske genom att energipolitisk prövning av kolanvändning införs enligt bestämmelser i lagen (1981:599) om utförande av eldningsanläggning för fast bränsle. Enligt förslaget skall tillstånd krävas för anläggningar med en tillförd effekt av minst 500 kW. Kravet föreslås gälla såväl nya anläggningar som befintliga vid övergång till användning av kol. Tillstånd skall kunna förenas med tidsbegränsning eller andra villkor. Detta bör t. ex. kunna ske i sådana fall där tekniska eller ekonomiska förutsättningar för övergång till andra bränslen senare kan föreligga. Tillståndet skall ges endast om användning av kol i anläggningen bedöms vara förenlig med de energipolitiska riktlinjer som riksdagen har antagit för introduktion av kol. Det föreslagna lagrummets innebörd och tillämpningsområde samt motiveringen härför redovisas mera i detalj på s. 12 f. i propositionen och i dess bilaga 1.5.

Regeringens förslag till energipolitisk prövning av kolanvändningen innebär ytterligare ett tillskott till mängden av lagar och bestämmelser, sägs det i motion 1983/84:2813 (m). Kolförbränningsanläggningar bör bedömas med hänsyn till sina miljömässiga konsekvenser, anser motionärerna och menar vidare att de för värmeverken och industrierna ansvariga själva, sedan de har beaktat miljökraven, bör få avgöra om kol skall användas. I motionen föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den fortsatta kolintroduktionen bör kunna styras så att den står i överensstämmelse med de energipolitiska riktlinjer som riksdagen fastställer. Det nuvarande samrådsförfarandet

enligt lagen (1981:599) om utförande av eldningsanläggningar med fast bränsle ger inte tillräckliga möjligheter i detta avseende. Utskottet har inget att invända mot den föreslagna prövningen i vad avser tillämpningsområde, bedömningskriterier och möjlighet att knyta särskilda villkor till tillstånd som ges. Inte heller i övrigt ger regeringens lagförslag enligt utskottets mening anledning till någon erinran. Utskottet tillstyrker således förslaget och avstyrker motion 1983/84:2813 (m).

Den föreslagna energipolitiska prövningen av kolintroduktionen kommer enligt vad som sägs i propositionen att kompletteras med en fortlöpande uppföljning av kolanvändningen som statens energiverk avses svara för. Den miljöpolitiska prövningen enligt miljöskyddslagen kommer på motsvarande sätt att kompletteras med en planerad uppföljning från naturvårdsverkets sida av utsläppen av försurande ämnen. Sammantaget ger detta enligt utskottets mening samhället goda förutsättningar för inflytande och överblick över kolanvändningen och de miljöproblem som den kan ge upphov till.

Kolmiljöfonden

Riksdagen beslöt våren 1983 om ett nytt stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol i form av bidrag ur den s. k. kolmiljöfonden (prop. 1982/83:100 bil. 14, NU 1982/83:22, rskr 1982/83:166). Bidrag med upp till 75 % av kostnaderna kan lämnas till investeringar i sådana anordningar. Kolmiljöfonden finansieras genom att en särskild avgift om f. n. 10 kr. per m^3 olja tas ut inom ramen för den särskilda avgiften för oljeprodukter.

I propositionen sägs (s. 10) att anspråken på bidrag ur kolmiljöfonden kan förväntas öka som följd av de skärpta miljökrav som föreslås på annat håll i propositionen. Utbetalningarna av bidrag från fonden måste emellertid anpassas efter de medel som finns till förfogande. Fonden föreslås få verka t. o. m. budgetåret 1988/89 enligt ett femårsprogram som innebär att influtna medel, beräknade till ca 500 milj. kr., får användas för investeringar i anordningar för att begränsa svavelutsläppen. Statens energiverk, som disponerar fondens medel, föreslås få en beslutsram på 350 milj. kr. Vissa principer för bidrag ur fonden redovisas i propositionen. Innebörden härav är att bidrag liksom hittills skall ges med högst 75 % av investeringskostnaden. Högst bidrag skall utgå för investeringar i nya koleldade anläggningar. Ett lägre bidrag skall kunna ges till investeringar i samband med konvertering. En ytterligare reduktion anses vara motiverad om utrustning för rökgasavsvavling installeras sedan konvertering har skett vid ett tidigare tillfälle. För investeringar i annan avsvavling, såsom kalktillförsel till bädd, föreslås också reducerade bidrag kunna utgå. Enligt propositionen bör principerna för bidrag ur fonden fastställas av regeringen.

Utskottet behandlar först frågan om riktlinjer för bidragsgivningen, därefter den föreslagna ramen för bidragsgivningen.

Enligt motion 1983/84:2813 (m) bör statsbidrag i viss utsträckning utgå till introduktion av ny renings- och förbränningsteknik men däremot inte för installation av normal utrustning för rökgasrening. Hänsyn bör tas till behovet av att utsläppen även av andra ämnen, t. ex. kväveoxider, minskas. Motionärerna vill att riksdagen i ett uttalande till regeringen skall ansluta sig till vad som har sagts i motionen om användningen av medlen i kolmiljöfonden.

Enligt propositionen har regeringen sålunda för avsikt att fastställa nya principer för bidrag ur kolmiljöfonden, bl. a. mot bakgrund av att fondens medel är begränsade. Utskottet har inget att erinra mot vad som sägs härom. Som påpekas i propositionen måste utbetalningarna anpassas efter de medel som står till förfogande. Med hänsyn till att olika förutsättningar föreligger i fråga om både kostnader, intäkter och miljöeffekter i skilda bidragsfall anser utskottet det rimligt att det görs en differentiering av bidragsnivån för olika typer av anläggningar. Hur stora skillnaderna bör vara mellan olika bidragskategorier anser sig utskottet inte ha vare sig underlag för eller anledning att närmare bedöma.

Det följer av vad som har anförts i det föregående att utskottet inte stödjer de tankegångar om kolmiljöfondens användning som förs fram i motion 1983/84:2813 (m). Vad beträffar förslaget att också åtgärder för att begränsa utsläppen av bl. a. kväveoxid skulle vara bidragsberättigade erinrar utskottet om vad som uttalades i denna fråga våren 1983. Utskottet underströk i sitt yttrande (NU 1982/83:22 s. 51) över regeringens förslag i budgetpropositionen rörande kolmiljöfonden att tillförsel till miljön av tungmetaller, kväveoxider och stoft vid koleldning också utgjorde ett miljöproblem. Det fanns olika tekniska metoder för att begränsa dessa utsläpp, sade utskottet och nämnde att frågor härom bl. a. undersökts inom projektet Kol-Hälsa-Miljö. Om regeringen skulle finna att krav bör ställas på mycket kostnadskrävande tekniska lösningar för att reducera sådana miljöstörningar från koleldning som nämnts, kunde det enligt utskottets mening vara rimligt att stöd fick utgå också till sådana investeringar. Regeringen borde i så fall återkomma till riksdagen med förslag om utvidgning av stödformen. Några sådana krav eller förslag har inte aktualiserats i den nu aktuella propositionen. Det sägs emellertid (s. 55) att den aktionsgrupp mot förurning, som har tillsatts av regeringen, studerar vilka möjligheter som finns att minska kväveoxidutsläppen från bl. a. förbränningsanläggningar och att gruppen avser att ta fram underlag för riktlinjer. Utskottet anser liksom förra året att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om utvidgning av kolmiljöfondens användningsområde om det skulle visa sig nödvändigt att mycket dyrbara tekniska lösningar installeras för att minska skadliga miljöeffekter av kväveoxid, tungmetaller m. m. Utskottet vill i sammanhanget också nämna att bidrag ur kolmiljöfonden kan lämnas enligt nu gällande regler till kostnader för omfattande utrednings- och utvecklingsarbete rörande åtgär-

der för att minska utsläppen av föroreningar vid förbränning av fasta bränslen.

Med hänvisning till det sagda avstyrker utskottet motion 1983/84:2813 (m) i berörd del.

Utskottet övergår så till att behandla frågan inom vilken ram bidrag ur kolmiljöfonden skall få ges. Mot regeringens förslag om 350 milj. kr. står två motionsyrkanden som med olika motiveringar går ut på att beslutsramen skall begränsas till 250 milj. kr. Enligt motion 1983/84:2813 (m) är detta belopp tillräckligt med hänsyn till de nya riktlinjer för stödet som förordas i motionen. Enligt motion 1983/84:2810 (c) kommer anspråken på kolmiljöfonden att bli mindre än vad regeringen räknar med, detta med hänsyn till den betydligt lägre nivå för kolanvändningen som föreslås på annat håll i motionen. Regeringens förslag innebär, beräknat efter en användning av 3–4 miljoner ton kol, att genomsnittligt 85–125 kr. per ton kol anvisas som bidrag för miljöinvesteringar. Ett lika stort stöd vid användningsnivån 2 miljoner ton innebär att 250 milj. kr. behöver anvisas. Detta föreslås bli riksdagens beslut.

Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt vid en användning av 3–4 miljoner ton kol. Förslaget tillstyrks. Alltså avstyrker utskottet motionerna också i nu aktuella delar.

I budgetpropositionen (prop. 1983/84:100 bilaga 14 s. 92) har regeringen under anslaget E 1 Statens energiverk: Förvaltningskostnader föreslagit ett annat beslutsbemyndigande avseende bidrag ur kolmiljöfonden än det som utskottet nu har behandlat. Under allmänna motionstiden väcktes med anledning av förslaget en motion – 1983/84:911 (c) i berörd del – i frågan. Både förslaget och motionsyrkandet finns redovisade i inledningen till detta betänkande. Eftersom ett nytt förslag utifrån nya förutsättningar har presenterats i proposition 1983/84:158 saknar det tidigare förslaget liksom motionen aktualitet. De bör således inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Kolförsörjning

Översikt över regeringens förslag

Efter en inledande översikt över den internationella kolmarknaden och det svenska försörjningsmönstret för kol konstaterar regeringen (prop. s. 19 f.) att delvis nya förutsättningar nu gäller för kolförsörjningen jämfört med situationen vid riksdagens energipolitiska beslut år 1981. Den behöver således inte längre vara baserad på kol med extremt låga svavelhalter. Avancerad miljöteknik kan användas för att rena kolet. Ett engagemang i utländska kolgruvor är därför inte längre lika viktigt. Det betonas dock i propositionen att osäkerhet präglar den framtida kolmarknaden, framför allt på grund av risken för en kraftig ökning av efterfrågan på kol.

Mot denna bakgrund redovisas förslag till riktlinjer för den framtida kolförsörjningen. Syftet skall vara att försörjningen med ett från miljösynpunkt lämpligt kol till rimliga priser tryggas. Bland riktlinjerna ingår att långsiktiga engagemang med ett urval av exportländer skall eftersträvas, att en geografisk spridning därvid bör åstadkommas, att Sydafrika inte bör komma i fråga som exportör av kol till Sverige och att i första hand rena kolkvaliteter skall importeras. Väsentligt är, sägs det i propositionen, att engagemangen inte blir av sådan omfattning eller skapar sådana bindningar att handlingsfriheten för den framtida energipolitiken minskar. Läget på kolmarknaden bedöms inte vara sådant att ett system med importlicenser är motiverat. Något behov av ett statligt engagemang i en centralhamn för kolimport anses vidare inte föreligga f. n.

Importlicenser för kol

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1983/84:1367 begärs att regeringen skall lägga fram förslag om importlicenser för kol. Det måste finnas en klar och samlad överblick av hur mycket kol som förs in i Sverige, anför motionärerna som motiv.

Liknande motionsyrkanden från vänsterpartiet kommunisterna har behandlats av utskottet tidigare. Också från socialdemokratiskt håll har krav rests på ett system med importlicenser. I det fallet har som motiv angetts både att användningen av kol skall kunna kontrolleras och att försörjningen med kol av bra kvalitet skall kunna tryggas. Riksdagen har på näringsutskottets förslag avslagit motionerna. När utskottet behandlade vänsterpartiet kommunisternas krav i frågan våren 1983 uttalades (NU 1982/83:33 s. 60) att ett ställningstagande till frågan om importlicenser borde göras mot bakgrund av vad som föreslogs i den proposition om kolförsörjning och kolanvändning som regeringen hade aviserat till våren 1984, alltså den nu aktuella propositionen om vissa kolfrågor.

Det som sägs i denna proposition om importlicenser innebär i sammanfattning följande. Sverige är för sin framtida kolförsörjning inte längre hänvisat till att utnyttja kol med sådana låga svavelhalter som förutsattes i 1981 års energipolitiska beslut. De syften som låg bakom den socialdemokratiska motionen år 1981 om importlicenser tillgodoses genom den sänkning av gränsen för provning av koleldade anläggningar enligt miljöskyddslagen till 500 kW som trädde i kraft den 1 juli 1983 och genom den energipolitiska provning enligt fastbränslelagen som regeringen nu föreslår. Ett införande av importlicenser skulle f. ö. kräva särskilda överväganden med hänsyn till Sveriges åtaganden inom ramen för samarbetet inom GATT. Något skäl för statsmakterna att nu åter ta upp frågan om importlicenser för kol bedöms därför inte föreligga. Frågan kan dock, säger föredragande statsrådet, åter aktualiseras om kolimport i någon väsentlig grad skulle ske i strid med de riktlinjer som förordas i propositionen.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att något system med importlicenser inte nu behöver övervägas vare sig av försörjningspolitiska eller förbrukningspolitiska skäl. Utskottet avstyrker alltså kravet i motion 1983/84:1367 (vpk) att riksdagen hos regeringen skall hemställa om förslag om ett sådant system.

Centralhamn för kolimport

Motioner om en centralhamn för kolimport har också varit ett återkommande ämne vid riksdagens behandling av kolfrågor. Senast diskuterades frågan våren 1983 då det förelåg två motionsyrkanden i ämnet (m, s, c resp. fp). I båda motionerna föreslogs initiativ till förmån för att en kolhamn skulle byggas i Landskrona. Näringsutskottet avstyrkte motionerna (NU 1982/83:33 s. 61) med hänvisning dels till att förprojekteringen av hamnen avsågs fortsätta, dels till att en proposition om kolfrågor hade aviserats till våren 1984.

En motion i ämnet – motion 1983/84:858 (s) – har väckts också vid årets riksmöte. Den nuvarande hanteringen av kol kännetecknas av stark splittning, anför motionären. Ett genomförande av Sundshamnsprojektet i Landskrona skulle göra det möjligt att avsevärt förbättra kolhanteringen. Import av miljövänligt kol på transoceanic tonnage skulle bli ekonomiskt genomförbar. Projektet skulle också göra det möjligt att bygga en elproduktionsanläggning baserad på kol. En sådan kommer enligt motionären att behövas för att det skall bli möjligt att möta det elbehov som kommer att föreligga på 1990-talet. Statliga garantier borde mot denna bakgrund lämnas för byggandet av en central importhamn för kol i Landskrona. Riksdagen föreslås göra ett uttalande av denna innebörd.

Frågan om hamnkapaciteten i landet för att ta emot och hantera kol behandlas i propositionen (s. 23). En ökad införsel av kol i landet medför inte några kapacitetsproblem i hamnarna, säger föredragande statsrådet. Situationen synes tvärtom vara delvis den motsatta, nämligen att en orealistiskt hög kapacitet planeras i vissa av landets hamnar. För den tid som kan överblickas finns det inte något behov av en centralhamn för kolimport. I propositionen redovisas också den slutsats som Nordiska ministerrådets kolhamnsutredning har kommit till. Den framtida kolimporten ställer inte krav på nordiskt samarbete rörande kolimporten, konstateras i denna utredning.

Genom det som sägs i denna fråga i propositionen synes det utskottet vara väl dokumenterat att den befintliga kolhamnskapaciteten inte utgör något problem för att den fortsatta koltillförseln skall kunna hanteras. Något statligt engagemang i en centralhamn för kolimport ter sig därför inte motiverat, och förslaget härom i motion 1983/84:858 (s) avstyrks av utskottet. Utskottet noterar emellertid vad som sägs i propositionen (s. 24) om att de ekonomiska förutsättningarna för en viss kapacitetsutbyggnad på

hamnsidan kan bli annorlunda om den svenska kolimporten skulle komma att förskjutas till mycket avlägsna producentländer. Detta skulle enligt propositionen kunna leda till att någon hamn utvecklades till en centralhamn.

Transport av kol

Vänsterpartiet kommunisterna diskuterar i motion 1983/84:2811 var anläggningar för kolförbränning bör ligga. Motionärerna delar regeringens uppfattning att dessa i första hand bör lokaliseras till kustregioner eller områden där insjöfart är möjlig. I anslutning härtill sägs att landtransporter i första hand bör ske med järnväg om sådana transporter blir nödvändiga. Detta skulle gälla i alla led av hanteringen, såväl före som efter förbränning. Motionärerna önskar ett uttalande av riksdagen av denna innebörd.

Utskottet anser att det problem som motionärerna har uppmärksammat är viktigt från miljövardssynpunkt. Transporter, lagring och avfallsproblem nämns i propositionen som några av de många källorna till störningar och miljöproblem i samband med kolanvändningen. Bedömningen av vilka åtgärder som behöver vidtas i dessa avseenden bör, sägs det i propositionen (s. 55), på vanligt sätt ske vid tillståndsprövningen enligt miljöskyddslagen. Det ankommer på naturvårdsverket att utarbeta de riktlinjer för tillståndsprövningen som kan visa sig erforderliga.

Enligt utskottets mening har riksdagen inte underlag för en närmare bedömning av den fråga motionärerna tar upp. Valet av transportmedel torde, med beaktande av miljöskyddskraven, få göras från fall till fall och hänsyn tas till den totala transportkedjan inkl. eventuella omlastningar. Med hänsyn till vad som sägs i propositionen och till vad utskottet nu har anfört anser utskottet att något särskilt uttalande av riksdagen i frågan inte är påkallat. Utskottet avstyrker således motion 1983/84:2811 (vpk) i berörd del.

Kolvätskeblandningar

Utskottet behandlar i detta sammanhang en motion som har väckts under allmänna motionstiden om s. k. kolvätskeblandningar.

Dessa blandningar består av kol uppblandat med vatten och vissa tillsatsämnen som skall göra blandningen hanterbar och brännbar. Tekniken att tillverka kolvätskeblandningar har successivt utvecklats sedan ett tiotal år tillbaka och tekniken att använda den genomgår f. n. en snabb utveckling. I Sverige har tre tillverkningsmetoder utvecklats (Carbogel, Fluid Carbon och Nycol). Två av dessa, Carbogel och Fluid Carbon, är omnämnda i motion 1983/84:2116 (m). I motion 1983/84:2120 (m) föreslås, med hänvisning till den förra motionen, att riksdagen skall besluta att tillverkning av de nya kolvätskeblandningarna skall förläggas till Malmöhus län. Förslaget är ett av

flera som har det gemensamma syftet att näringslivet i Malmöhus län skall utvecklas.

En fullskaleanläggning för tillverkning av Fluid Carbon håller på att uppföras i Malmö och planeras bli färdig till hösten 1984. Carbogel, som har en relativt omfattande produktion utanför landet men ännu ingen i Sverige, har för avsikt att uppföra en mindre pilotanläggning i södra Sverige som referensobjekt och laboratorium för försökstillverkning på basis av kolkvaliteter från olika håll i världen. Nycol tillverkas i Stora Vika i Nynäshamns kommun.

Planeringen av den tillverkning det är fråga om är väsentligen en angelägenhet för de företag som driver projekten. Enligt utskottets mening bör riksdagen varken uttala att tillverkning av kolvätskeblandningar skall äga rum eller att sådan tillverkning skall bedrivas på viss plats. Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu sagda motion 1983/84:2120 (m).

Övrigt

I den inledande översikten har utskottet redogjort för huvuddragen i regeringens förslag till riktlinjer för den framtida kolförsörjningen. En del frågor med anknytning härtill har behandlats i det föregående.

När det gäller urvalet av länder för svensk kolimport bör, såsom framhålls i propositionen, liksom hittills eftersträvas geografisk spridning och samarbete också med andra länder än de traditionella, t. ex. med utvecklingsländer. De betydande politiska motsättningar inom Sydafrika och i hela södra Afrika som Sydafrika har förorsakat genom sin apartheidpolitik gör att det inte kan anses förenligt med rimliga krav på försörjningstrygghet att Sverige görs beroende av kolimport från detta land. Utskottet instämmer således i vad som sägs i propositionen om att Sydafrika från försörjningssynpunkt inte bör komma i fråga som exportör av kol till Sverige. Med anledning av vad som ytterligare sägs i propositionen om landets rasåtskillnadspolitik vill utskottet erinra om att Sverige tillhör de länder som kraftigt fördömer rasåtskillnadspolitikerna och försöker förmå FN:s säkerhetsråd att fatta bindande beslut om sanktioner mot Sydafrika bl. a. på handelsområdet. Sådana FN-beslut är förpliktande och tar över internationella åtaganden på detta område mot vilka ensidigt agerande riskerar att strida.

Utskottet har inget att erinra mot övriga förslag som har redovisats i denna översikt och inte heller mot vad som i övrigt anförs i propositionen under rubriken Riktlinjer för den framtida kolförsörjningen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kolanvändning år 1990*
att riksdagen
a) med avslag på motion 1983/84:2810 yrkande 1 i ifrågavarande del godkänner i proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 angivna riktlinjer i ifrågavarande del,
b) avslår motion 1983/84:911 yrkande 7,
2. beträffande *kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2811 yrkande 1,
3. beträffande *naturgas*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2811 yrkande 2,
4. beträffande *kolkondenskraftverk*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2368 och motion 1983/84:2810 yrkande 1 i ifrågavarande del,
5. beträffande *riktlinjer i övrigt för fortsatt kolintroduktion*
att riksdagen godkänner i proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 angivna riktlinjer i den mån de inte omfattas av utskottets hemställan under 1 och 7,
6. beträffande *energipolitisk prövning*
att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 2 och med avslag på motion 1983/84:2813 yrkande 3 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen 1981:599 om utförande av eldningsanläggningar för fast bränsle,
7. beträffande *principer för bidrag ur kolmiljöfonden*
att riksdagen med avslag på motion 1983/84:2813 yrkande 4 godkänner i proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 angivna riktlinjer i ifrågavarande del,
8. beträffande *kolmiljöfonden*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 bilaga 14 punkt E 1 moment 1 och motion 1983/84:911 yrkande 14, med bifall till proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 1 och med avslag på motion 1983/84:2810 yrkande 2 och motion 1983/84:2813 yrkande 5 bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol om högst 350 000 000 kr.,
9. beträffande *importlicenser på kol*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1367 yrkande 3,
10. beträffande *centralhamn för kolimport*
att riksdagen avslår motion 1983/84:858,
11. beträffande *transport av kol*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2811 yrkande 4,

12. beträffande *kolvåtskeblandningar*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2120,
13. beträffande *riktlinjer för framtida kolförsörjning*
att riksdagen godkänner i proposition 1983/84:158 bilaga 1
moment 4 angivna riktlinjer.

Stockholm den 24 maj 1984

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Sture Thun (s), Bo Finnkvist (s), Sylvia Pettersson (s) och Hugo Bergdahl (fp).

Reservationer

1. Kolanvändning år 1990 (mom. 1)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "När det" och slutar på s. 12 med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Enligt propositionen förutses att kolanvändningen år 1990 kommer att bli 3–4 miljoner ton. Det är mindre än vad som beräknades i 1981 års energipolitiska beslut men bör jämföras med förbrukningen år 1983, som uppgick till ca 1,2 miljoner ton. Detta innebär att regeringen förutser att kolförbränningen kan komma att tredubblas under de närmast kommande åren.

När riksdagen år 1981 ställde sig positiv till ökad användning av kol låg tre skäl bakom ställningstagandet. Det var angeläget att minska det tidigare mycket starka oljeberoendet. Kolfyndigheter utgjorde världens största utnyttjbara energiresurs. Förbränning av kol i nya anläggningar med skärpta krav från svavelemissionssynpunkt kunde innebära miljöförbättringar jämfört med fortsatt oljeförbränning i äldre anläggningar. De senaste åren har inneburit att försurningsproblemen har blivit allt allvarligare. Nya forskningsrön visar att inte endast svaveldioxid utan även andra ämnen, främst kväveoxider, bidrar till försurningen. Utskottet delar uppfattningen i motion 1983/84:2813 (m) att frågan om förbränning av kol därför i första hand måste ses i perspektiv av miljöproblemen. Detta synsätt har enligt utskottets

mening i alltför liten utsträckning präglat förslagen om fortsatt introduktion av kol. I annat sammanhang (JoU 1983/84:28 s. 15) har förslag förts fram om strängare riktlinjer för utsläpp från koleldade anläggningar än dem som regeringen förordar. En sådan skärpning av riktlinjerna kommer att medföra att kolförbrukningen inte ökar så mycket som regeringen förutser. Samma effekt kommer att erhållas om kolskatten höjs till en nivå motsvarande beskattningen på olja, såsom också har föreslagits i annat sammanhang.

Skärpta miljökrav och likformig beskattning bör alltså enligt utskottets mening vara utgångspunkter för företag och verk som planerar att använda kol i sina förbränningsanläggningar. Ytterligare en utgångspunkt måste vara att verksamheten i princip skall bära sina egna kostnader, däribland kostnaderna för rökgasrening med befintlig teknik. På basis härav skall företagen själva utan ytterligare prövning från energipolitisk synpunkt få bestämma om kol skall användas.

En utvärdering av olika energislags miljöeffekter skulle vara värdefull. En sådan bör verkställas snarast möjligt och omfatta även kärnvärme. Enligt utskottets mening borde t. ex. Secureanläggningar vara ett attraktivt alternativ för värmeproduktion i större tätorter jämfört med koleldade anläggningar.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet nu på grundval av synpunkter i motion 1983/84:2813 (m) har anfört. Slutsatsen i motion 1983/84:2810 (c) att kolanvändningen bör ha som absolut övre gräns ca 2 miljoner ton ligger ganska nära det utskottet här har förordat. Eftersom utskottet emellertid inte anser att det finns underlag för en närmare precisering och eftersom en viss flexibilitet i riktlinjerna är önskvärd avstyrker utskottet motionen.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *kolanvändning år 1990*

- a) att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 i ifrågavarande del och med avslag på motion 1983/84:2810 yrkande 1 i ifrågavarande del godkänner av utskottet angivna riktlinjer,
- b) (= utskottet).

2. Kolanvändning år 1990 (mom. 1)

Tage Sundkvist (c) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "När det" och slutar på s. 13 med "inte behövs" bort ha följande lydelse:

Den minskande energiförbrukningen, stora möjligheter att utnyttja inhemska bränslen samt effektiv värmepumpsteknik gör enligt utskottets mening att kol inte behövs i det svenska energisystemet. De stora negativa effekterna av kolanvändning gör att målet måste vara att helt komma ifrån

utnyttjandet av kol. Utskottet utvecklar det nu sagda mera i detalj i det följande.

Även om regeringens förslag skall ses i ett perspektiv som sträcker sig till omkring år 1990 är det enligt utskottets bedömning viktigt att på ett bättre sätt än vad som sker i den aktuella propositionen väga in bedömningar av förhållandena om fem–tio år. Utskottet ansluter sig till den i motion 1983/84:2810 (c) uttryckta uppfattningen att regeringen har tillämpat ett alldeles för kortsiktigt synsätt. Kolpriset är nu relativt lågt men kan förväntas stiga kraftigt under de närmaste åren. Investeringar som nu görs i koleldade anläggningar därför att det med gällande prisrelationer är ekonomiskt fördelaktigt binder resurser för lång tid. Detta riskerar att förhindra eller kraftigt försena den övergång till en energiförsörjning baserad i huvudsak på inhemska förnybara energikällor som enligt riksdagens enhälliga beslut skall eftersträvas. Som påpekas av motionärerna finns dessutom inte längre något behov av att olja ersätts med kol för att uppsatta sparmål skall nås. Därför kan kolets roll i den svenska energiförsörjningen begränsas och samhällets åtgärder i stället inriktas på att stödja introduktionen och användningen av inhemsk energi. Möjligheterna att avstå från kol underlättas ytterligare genom att fortsatta insatser för att spara energi kommer att minska den totala värmeproduktionen. Det är särskilt viktigt att kol i det perspektivet inte får ta för stor del av marknaden, eftersom underlaget för inhemska bränslen då riskerar att helt slås undan.

Det nu sagda innefattar de viktigaste skälen till att utskottet från energipolitisk synpunkt avstyrker regeringens förslag om fortsatt introduktion av kol upp till en användningsnivå om 3–4 miljoner ton kol år 1990, vilket är 50–100 % mer än vad som inom några år beräknas bli förbrukat i beslutade och planerade anläggningar. Härtill kommer tungt vägande miljöpolitiska skäl som har utvecklats närmare i annat sammanhang (JoU 1983/84:28 s. 13). Innebörden av de krav som där har ställts är en väsentlig skärpning av miljövärdskraven i förhållande till regeringens förslag. Utsläppskraven föreslås gälla såväl befintliga som nytillkommande koleldningsanläggningar och vara fastställda i lag. Den i propositionen föreslagna kolanvändningen ger både större svavelutsläpp och mindre sysselsättning än det alternativ med ökat utnyttjande av inhemska bränslen och effektivare energianvändning som utskottet förordar.

Av de skäl som nu har sagts bör riksdagen, i enlighet med önskemålen i motion 1982/83:2810 (c), slå fast att kolförbrukningen inte skall tillåtas uppgå till mer än ca 2 miljoner ton per år och att alla möjligheter till minskad kolanvändning skall tas till vara, vilket tillsammans med uppställda miljö- och skatteregler gör att kolförbrukningen kommer att begränsas ytterligare. I samband härmed bör riksdagen också, med bifall till motion 1983/84:911 (c) i berörd del, uttala att utnyttjandet av solenergi, inhemska bränslen, tillvaratagandet av spillvärme och energihushållning skall prioriteras före

användningen av kol. Därmed markeras vikten av att de övergripande målsättningarna i 1981 års energipolitiska beslut fullföljs.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. *beträffande kolanvändning år 1990*

att riksdagen

a) med anledning av proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 i ifrågavarande del och med bifall till motion 1983/84:2810 yrkande 1 i ifrågavarande del godkänner av utskottet angivna riktlinjer,

b) med bifall till motion 1983/84:911 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

3. Kolanvändning år 1990 (mom. 1)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "När det" och slutar på s. 13 med "inte behövs" bort ha följande lydelse:

Enligt riktlinjerna i 1981 års energipolitiska beslut skall en successiv utveckling ske mot ett energisystem i huvudsak baserat på varaktiga, helst förnybara och inhemska, energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. På vägen mot detta mål är en minskning av oljans andel i energiförsörjningen ett av de centrala inslagen. Kol som ersättning för olja är emellertid en inte vare sig varaktig, förnybar eller inhemsk energikälla och har, som framhålls i motion 1983/84:2811 (vpk), många negativa effekter. Särskild tyngd har kolets negativa miljöpåverkan såsom har utvecklats ingående i annat sammanhang (JoU 1983/84:28 s. 14, 16 och 17). Ytterligare en viktig aspekt i bedömningen av kolanvändningen är att behovet av en fortsatt snabb oljeersättning inte längre är så stort, eftersom oljeförbrukningen redan nu i absoluta tal har gått ned till den nivå som har uppställts som mål för år 1990.

Utskottet delar uppfattningen i motion 1983/84:2811 (vpk) att kolet av dessa skäl inte bör få bli annat än ett marginellt inslag i den svenska energiförsörjningen. Användningen måste omgärdas med stränga krav på rening i alla led av hanteringskedjan enligt de förslag som har framförts i annat sammanhang (JoU 1983/84:28 s. 14, 16 och 17). Utskottet godtar regeringens förslag om en förbrukningsnivå för kol år 1990 om 3–4 miljoner ton men delar uppfattningen i motion 1983/84:2811 (vpk) att detta är ett maximalalternativ som inte får överskridas och att alla möjligheter till en lägre förbrukning måste tas till vara. Förutsättningarna härför synes utskottet vara goda bl. a. genom möjligheterna till fortsatt minskning av energiförbrukningen inom uppvärmningssektorn. Utskottet ansluter sig i allt väsentligt också till resonemanget i motion 1983/84:2810 (c), som har stora likheter med den här refererade motionen från vänsterpartiet kommunisterna. Den maximering av kolförbrukningen till ca 2 miljoner ton som föreslås i centerpartiets

motion anser sig utskottet dock inte ha underlag för att tillstyrka som riksdagens beslut.

Utskottet delar uppfattningen i motion 1983/84:2811 (vpk) att alternativen till olja, kärnkraft och kol måste få större utrymme och att introduktionen av dem måste ske snabbare än vad som förutsatts i propositionen. Ett resonemang av liknande innebörd förs i motion 1983/84:911 (c). Utskottet tillstyrker att riksdagen i enlighet med önskemålen i denna motion gör ett särskilt uttalande om att utnyttjandet av solenergi, inhemska bränslen, tillvaratagande av spillvärme och energihushållning skall prioriteras framför användning av kol.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *kolanvändning år 1990*

att riksdagen

a) (= utskottet),

b) med bifall till motion 1983/84:911 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen
(mom. 2)

Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Per-Richard Molén (m) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "längre fram" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det angeläget att det av riksdagen år 1981 fastlagda oljeersättningsprogrammet fullföljs. Alla möjligheter bör tas till vara som leder till en förbättrad miljö. Förutsatt att de i motionerna 1983/84:2810 (c) och 1983/84:2813 (m) uppställda miljökraven uppfylls bör enligt utskottets mening kol i begränsad omfattning kunna användas.

5. Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen
(mom. 2)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 1983/84:2811 (vpk) uttryckta uppfattningen att det med hänsyn till den betydande minskning av oljeförbrukningen som har skett kan ifrågasättas om det är riktigt att forcera ned oljans andel av den svenska energiförbrukningen på det sätt som nu sker och som uppmuntras ytterligare i proposition 1983/84:158. Det finns en väl fungerande oljeekonomi i Sverige med en väl utbyggd struktur. Oljan kan antas komma att finnas

kvar som viktig energikälla under överskådlig tid. Kolpriset riskerar att öka, hanteringskostnaderna totalt sett är höga för kol och miljöproblemen är mycket stora. Utskottet anser liksom motionärerna att kol inte har sådana fördelar framför oljan att en ökad användning bör stimuleras. Det finns anledning att ännu någon tid förlita sig till olja och utnyttja tiden till en väl planerad övergång till inhemska bränslen. Riksdagen bör enligt utskottets mening i enlighet med vad som föreslås i motionen uttala att kol inte bör få användas som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska energislag.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2811 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Naturgas (mom. 3)

Tage Sundkvist (c), Jörn Svensson (vpk) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Förutsättningarna för" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det värdefullt att olika naturgasprojekt håller på att utvärderas. De miljömässiga fördelar som naturgasen har framför andra energislag utgör ett övertygande skäl för att en fortsatt introduktion bör komma i gång. Regeringen bör i enlighet med intentionerna i motion 1983/84:2811 (vpk) snarast förelägga riksdagen förslag till konkreta projekt för fortsatt introduktion av naturgas.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *naturgas*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2811 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

7. Kolkondenskraftverk (mom. 4)

Tage Sundkvist (c), Jörn Svensson (vpk) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motionärerna föreslår" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att regeringen tyvärr inte i proposition 1983/84:158 slår fast att någon utbyggnad av kolkondenskraftverk inte behövs. Detta var önskemålet i motion 1983/84:2368 (c). Riksdagen bör däremot ta tillfället i akt att i enlighet med intentionerna i motion 1983/84:2810 (c) uttala att det specifika elbehovet på längre sikt kan tillgodoses på annat sätt än genom kondenskraft och att något byggande av kolkondenskraftverk därför inte kommer att bli aktuellt. Inriktningen bör vara att sådana beslut fattas som

gör en energieffektiv och decentralistiskt inriktad politik möjlig. Detta är en förutsättning för att kondenskraft inte skall behövas.

dels att utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *kolkondenskraftverk*

att riksdagen med anledning av motion 1983/84:2368 och med bifall till motion 1983/84:2810 yrkande 1 i ifrågavarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

8. Energipolitisk prövning (mom. 6)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med "Utskottet delar" och slutar på s. 17 med "upphov till" bort ha följande lydelse:

De negativa miljöeffekterna av kolanvändning är ett tungt vägande skäl mot ökad kolförbrukning. Om emellertid ett företag kan tillgodose fastställda miljövårdskrav på en eldningsanläggning bör det också, utan att projektet prövas från energipolitisk synpunkt, få använda kol i denna anläggning. Utskottet instämmer i synpunkterna i motion 1983/84:2813 (m) att regeringens förslag ger floran av regleringar i samhället ett onödigt tillskott. Genom förslaget öppnas möjlighet för regeringen att förbjuda anläggningar på mycket lösa grunder. Utskottet tillstyrker motionärernas förslag och anser alltså att riksdagen bör avslå regeringens förslag.

dels att utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *energipolitisk prövning*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2813 yrkande 3 avslår proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 2.

9. Principer för bidrag ur kolmiljöfonden (mom. 7)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Enligt propositionen" och slutar på s. 19 med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Varje energiform bör i princip bära sina egna kostnader, även de som föranleds av ställda miljövårdskrav. Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 1983/84:2813 (m) att statsbidrag inte skall utgå ur kolmiljöfonden för att täcka kostnader vid installation av utrustning för *rökgasrening enligt befintlig teknik*. Däremot bör bidrag i viss utsträckning kunna utgå vid introduktion av ny renings- eller förbränningsteknik som väsentligt nedbringar de totala föroreningarna. Därvid bör man speciellt ta hänsyn till behovet att minska de utsläppta mängderna inte bara av svavel

utan även av andra ämnen, t.ex. kväveoxider, kvicksilver och andra tungmetaller. Regeringen bör enligt utskottets mening utnyttja befintliga medel i kolmiljöfonden för nu nämnda ändamål. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande av innebörd att så skall ske.

dels att utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande principer för bidrag ur kolmiljöfonden

att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 3 i ifrågavarande del och med bifall till motion 1983/84:2813 yrkande 4 godkänner av utskottet angivna riktlinjer.

10. Kolmiljöfonden (mom. 8)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till de nya riktlinjer för bidrag ur kolmiljöfonden som förordats anser utskottet att en ram för bidragsgivningen om 250 milj. kr. är tillräcklig. Utskottet tillstyrker alltså motion 1983/84:2813 (m) i denna del.

dels att utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande kolmiljöfonden

att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 bilaga 14 punkt E 1 moment 1 och motion 1983/84:911 yrkande 14, med bifall till motion 1983/84:2810 yrkande 2 och motion 1983/84:2813 yrkande 5 och med avslag på proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 1 bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol om högst 250 000 000 kr.

11. Kolmiljöfonden (mom. 8)

Tage Sundkvist (c) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till den betydligt lägre nivå på kolanvändningen som utskottet förordar kommer anspråken på kolmiljöfonden att bli mindre än regeringen räknar med. Utskottet tillstyrker förslaget i motion 1983/84:2810 (c) om att bidrag skall få beslutas inom en ram av 250 milj. kr.

dels att utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *kolmiljöfonden*

att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 bilaga 14 punkt E 1 moment 1 och motion 1983/84:911 yrkande 14, med bifall till motion 1983/84:2810 yrkande 2 och motion 1983/84:2813 yrkande 5 och med avslag på proposition 1983/84:158 bilaga 1 moment 1 bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till anordningar för att minska utsläppen av svavel vid förbränning av kol om högst 250 000 000 kr.

12. Importlicenser på kol (mom. 9)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "sådant system" bort ha följande lydelse:

Det finns förutom miljöskäl även ekonomiska och handelspolitiska skäl för samhället att utöva kontroll av kolanvändningen. Utskottet anser att det, såsom anförs i motionen, måste finnas en klar och samlad överblick av hur mycket kol som förs in i Sverige. Utskottet finner därför liksom motionärerna att regeringen bör lägga fram förslag om ett system med importlicenser.

dels att utskottet under 9 bort hemställa

9. beträffande *importlicenser*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1367 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Transport av kol (mom. 11)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Transporterna är ett viktigt led i den långa förorenande kedjan av tillförsel, användning och deponering av kol. Transport av kol och kolavfall med bil på väg måste enligt utskottets mening så långt det är möjligt undvikas och järnvägstransport i stället tillgripas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna som sin mening. Utskottet har därmed tillstyrkt yrkandet härom i motion 1983/84:2811 (vpk).

dels att utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *transport av kol*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2811 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Beskattning av kol

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Riksdagen torde" och slutar med "diskutera ämnet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 1983/84:2813 (m) att den skattemässiga favoriseringen av kol i förhållande till olja inte är motiverad. Energibeskattningen bör vara likformig, dvs. neutral och beräknad efter energiinnehållet i de olika energislagen. Skatten på kol bör därför successivt ökas så att den når en nivå motsvarande beskattningen av olja. Detta, tillsammans med de strängare miljökrav som uppställs i motionen, kommer att få till följd en mindre ökning av kolförbrukningen än den som regeringen räknar med.

15. Beskattning av kol

Tage Sundkvist och Ivar Franzén (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Riksdagen torde" och slutar med "diskutera ämnet" bort ha följande lydelse:

I linje med vad som sägs i motion 1983/84:2810 (c) bör användningen av kol och olja beskattas likformigt efter sitt energiinnehåll. Det innebär att kolskatten exkl. avgifter bör vara 275 kr. per ton och att den bör vara införd fullt ut den 1 januari 1985.

Särskilda yttranden

1. Kolanvändning år 1990 (mom. 1)

Hugo Bergdahl (fp) anför:

I det oljeersättningsprogram som föreslogs riksdagen av den dåvarande trepartiregeringen i energipropositionen (1980/81:90) ingick en begränsad introduktion av kol. Motiven för detta var att kolet är en kommersiellt tillgänglig energikälla som är ekonomiskt fördelaktig i många tillämpningar, framför allt i större pannor inom fjärrvärmesektorn och inom industrin. För att det skall vara möjligt att påtagligt minska oljeanvändningen inom dessa sektorer fordras en introduktion av kol.

Jag konstaterar att införandet av skärpta miljökrav för kolanvändning har försenats i två år genom att proposition 1981/82:151 från den dåvarande regeringen (c, fp) avslogs av riksdagens socialdemokrater och moderater. Detta har inneburit en allvarlig försening av införandet av hårdare reningskrav. Det är ändå tillfredsställande att förslag som uppfyller våra krav nu presenteras.

Med skärpta miljökrav blir det möjligt att använda kol på ett sådant sätt att den totala miljöpåverkan blir mindre än vid oljeanvändning. Mot den

bakgrunden anser jag att det även från miljösynpunkt är motiverat med en begränsad kolintroduktion.

Riksdagen ställde sig vid behandlingen av den ovannämnda propositionen bakom oljeersättningsprogrammet. Regeringen föreslår nu riksdagen att sätta ett något lägre mål för användningen av kol år 1990. Man gör det mot bakgrund av en bedömning av de faktiska planer som f. n. finns i kommunerna och av att oljeersättningsprogrammet i vissa avseenden har gått något bättre än vad som tidigare förutsatts. Jag instämmer i propositionens bedömning att den föreslagna användningsnivån 1990 är en rimlig anpassning till den rådande verkligheten.

Jag vill dock kraftigt understryka att det som hela tiden avsetts är en mycket begränsad kolanvändning. Kol skall användas för att ersätta olja och med sådana miljökrav att påverkan på miljön blir väsentligt mindre med de nya anläggningarna än vad förhållandet var före introduktionen.

Jag noterar med tillfredsställelse att socialdemokraterna nu i stort sett har övergivit de planer på en massiv kolintroduktion som lanserades bl. a. i den s. k. krisgruppens rapport. Socialdemokraterna har nu också accepterat att den framtida användningen av kol i landet kommer att vara så låg att någon centralhamn för kolimport inte behövs.

Jag kan därmed instämma i utskottets bedömning att den begränsade kolanvändning som redovisas i propositionen kan accepteras under förutsättning att den sker i anläggningar med effektiva miljöskyddsanordningar.

Jag vill avslutningsvis understryka att förurningen av miljön är en av vår tids största miljöfrågor.

2. Riktlinjer för framtida kolförsörjning (mom. 13)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anför:

I avsnittet Riktlinjer för den framtida kolförsörjningen sägs i proposition 1983/84:158 (s. 21) att Sydafrika liksom hittills inte bör komma i fråga som exportör av kol till Sverige och att detta är motiverat inte enbart från försörjningssynpunkt utan även mot bakgrund av att detta land bedriver en rasåtskillnadspolitik som kraftigt bör fördömas. Utskottet har med anledning härav anfört vissa synpunkter i frågan men har lämnat förslagen utan erinran.

Såväl Sverige som Sydafrika har anslutit sig till Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) som bl. a. anger principerna för handelsutbytet mellan GATT:s medlemsländer. Vi vill understryka nödvändigheten av att dess regler efterföljs och att den frihandel som är en förutsättning för det internationella handelsutbytet inte motverkas. Utskottet anför på s. 23: "Sådana FN-beslut är förpliktande och tar över internationella åtaganden på detta område mot vilka ensidigt agerande riskerar att strida." Vi uppfattar denna formulering som en markering av att denna risk är påtaglig i det nu aktuella fallet.

Förteckning över värmeverk med koleldning

ÅP = Ångpanna
HVP = Hetvattenpanna

Värmeverk	Effekt MW	Första driftår	Eldnings- utrustning	Avskiljare	Emission mg/Nm ³	Anmärkning
Borås	ÅP 2 x 65	1965/85	spreader + pulver	elfilter	35	bef. pannor även skogsbränsle
Enköping	HVP 16	1982	FB	spärrfilter	35	med avgaspanna
Göteborg/Sävenäs	ÅP 2 x 37	1982	wanderrost	elfilter	35	bef. panna
Göteborg/Sävenäs	HVP 120	1985	spreader	elfilter	35	avsvavling
Helsingborg	ÅP 175	1982	pulver	elfilter	35	
Helsingborg	HVP 28	1982	FBC	spärrfilter	35	bef. panna Höganäs
Kalmar	HVP 40	1984/85	wanderrost			
Katrineholm	HVP 20	1984	wanderrost	spärrfilter	35	
Linköping	ÅP 100	1964/85	spreader	elfilter	30	bef. panna avsvavling
Malmö	HVP 120	1984	pulver	elfilter	35	
Norrköping	ÅP 2 x 30	1980	wanderrost	spärrfilter	35	bef. panna
Norrköping	ÅP 2 x 100	1983/84	wanderrost	spärrfilter	35	
Sala-Heby	HVP 20	1981	wanderrost	elfilter	35	
Sthlm/Hässelby	ÅP 3 x 90	1982 (59)	pulver	elfilter	35	bef. panna
Södertälje	HVP 3 x 120	1982	pulver	el + spärrfilter + scrubber	35	
Uppsala	ÅP 550/330	1985	pulver	elfilter	35	bef. panna torv fr. 1987
Uppsala	HVP 100	1985/86	pulver	elfilter	35	
Västerås	ÅP 2 x 100	1981	pulver	elfilter	35	bef. panna
Västerås	ÅP 1 x 330	1983	pulver	elfilter	35	bef. panna
Örebro	ÅP 2 x 90	1983	wanderrost	elfilter	35	bef. panna

Värmeverk utförda för alternativa bränslen

FB = fluidiserad bädd
 FBC = cirkulerande FB
 RDF = energisopor (refuse derived fuel)
 MBC= Multi Bed Combustion

Värmeverk	Första driftår	Panneffekt MW	Eldnings- utrustn.	Avskiljare	Bränslen	Övrigt
Avesta	1983	20	FBC	elektroscrubber	torv + kol	
Boden	1985	20	FBC	elektrofilter	stycketorv	
Bollnäs	1983/84	10 + 10	FB	spärrfilter	sopor + bränsleflis + bark + stycketorv + kol	malda sopor
Eksjö	1979	5	FB	spärrfilter	sopor + bränsleflis	malda sopor
Eksjö	1981	10	FB	spärrfilter	bränsleflis	
Enköping	1982	16	FB	spärrfilter	kol	som förugn
Gällivare	1983	20	FB	elfilter	frästorv	
Helsingborg	1982	24	FB	spärrfilter	Höganäskol + kolrester	som förugn
Hässleholm	1984	2 x 6,5	FB	elfilter	torv + sopor + skogsbränsle	
Karlskoga	1985/86	40 + 40	FBC	elektrofilter	torv + skogsbränslen	
Katrineholm	1984	20	FB	spärrfilter	kol	etapp 1 wanderrost
Landskrona	1983/84	10 + 10	FB	spärrfilter	RDF + fröavfall + kol	malda sopor
Lidköping	1985	12 + 12	FB	elektrofilter	bränsleflis + stycketorv + sopor	
Möndal	1984/85	50	FBC	elektrofilter	kol	
Nyköping	1983	10	FB-MBC	spärrfilter	kol	
Nyköping	1984/85	40 + 40	FBC	elektrofilter	kol	
Sandviken	1983/84	15 + 15	FB	spärrfilter	bittorv – bränsleflis + kol	
Skellefteå	1981	7	FBC	spärrfilter	frästorv + bränsleflis	
Skellefteå	1985	25	FB	elektrofilter	frästorv + skogsbränsle	
Sundsvall	1984/85	20	FBC	elektrofilter	RDF + skogsbränsle	
Uddevalla	1984/85	40	FBC	elektrofilter	frästorv + kol	
Västervik	1984	10 + 10	FB	spärrfilter	sopor + bränsleflis + bark + malda sopor + stycketorv + kol	
Västervik	1983	20	FB	spärrfilter	kol	
Ängelholm	1984	15 + 15	FB	spärrfilter	torv + skogsbränsle + sop- pellets + kol	
Östersund	1984/85	25	FBC	elektrofilter	frästorv + bränsleflis	

Innehåll

<i>Ärendet</i>	1
<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Proposition 1983/84:100</i>	2
<i>Proposition 1983/84:158</i>	
Huvudsakligt innehåll	2
Förslag	3
<i>Motionerna</i>	3
<i>Jordbruksutskottets betänkande 1983/84:28 om vissa kolfrågor</i>	4
<i>Utskottet</i>	
Inledning	6
Riktlinjer för fortsatt introduktion av kol	7
Översikt över regeringens förslag	7
Kolanvändning år 1990	8
Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen	13
Beskattning av kol	13
Naturgas	14
Kolkondenskraftverk	15
Övrigt	16
Energipolitisk prövning av kolanvändning	16
Kolmiljöfonden	17
Kolförsörjning	19
Översikt över regeringens förslag	19
Importlicenser för kol	20
Centralhamn för kolimport	21
Transport av kol	22
Kolvätskeblandningar	22
Övrigt	23
Hemställan	24
<i>Reservationer</i>	
1. Kolanvändning år 1990 (m)	25
2. Kolanvändning år 1990 (c)	26
3. Kolanvändning år 1990 (vpk)	28
4. Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen (m, c)	29
5. Kol som överbrygningsbränsle mellan olja och inhemska bränslen (vpk)	29
6. Naturgas(c, vpk)	30
7. Kolkondenskraftverk (c, vpk)	30

8. Energipolitisk prövning (m)	31
9. Principer för bidrag ur kolmiljöfonden	31
10. Kolmiljöfonden (m)	32
11. Kolmiljöfonden (c)	32
12. Importlicenser på kol (vpk)	33
13. Transport av kol (vpk)	33
14. Beskattning av kol (m)	34
15. Beskattning av kol (c)	34

Särskilda yttranden

1. Kolanvändning år 1990 (fp)	34
2. Riktlinjer för framtida kolförsörjning (m)	35

Bilagor

1. Värmeverk med koleldning	36
2. Värmeverk utförda för alternativa bränslen	37

